

El mes de maig de 1994 a Lleida jo parlava en una vetllada per presentar la **Declaració Catalana sobre la Sobirania de les Nacions**, juntament amb Maria Barbal , Enric Casassas, Josep Pont i Josep Lluís Font. I hi deia:

"L'ideal d'estat intocable, d'Estat-Nació, que presenta un perfil hegemònic (de fet un nucli imperialista annexionant-se antics pobles per la força o l'engany polític) trontolla. Alguns estats han trobat fórmules federals o confederals per salvar l'escull, o sistemes autonòmics especialment equilibrats amb què sortir del pas. Però quan les qüestions d'economia bàsica, d'idioma i cultura no són respectades, o són preses en consideració gasiva i letàrgica, les relacions entre els pobles reals queden tacades per tota mena de defectes i mancances".

Estem en un procés de recuperació de la sobirania. Un procés que dura des del 12 de setembre de 1714.

Per molt que pensem que hem passat èpoques difícils i amargues, és ara que vivim les conseqüències de la més aspra de totes, les dimensions anorreadores de la qual ni mentre la sofríem no teníem prou clares. Els ominosos "quaranta anys" foren demolidors en el sentit que no únicament ens imposaren prohibicions i falsejaren la necessària educació de la nostra comunitat, sinó que, a més a més, decretaren o abonaren una immigració a dos nivells, el funcional i professional d'una banda i el laboralment no-classificat de l'altra. Pensem en el que això va representar de cristallització d'una societat dividida, almenys analíticament, en dos blocs lingüístics amb tots els avantatges per a un d'ells, que, a més a més, gaudia de l'exclusivitat de l'ús de la llengua aleshores oficial, exclusivitat que pot conservar avui gràcies a les lleis constitucionals i a l'esquema estatutari. Per això som molts els que creiem que n'hi ha per molts anys, en el marc establert, perquè la llengua avanci en la seva normalització social. Entre d'altres motius també perquè la globalització del mercat cultural, i no només el de signe econòmic, i l'atenció humanitària i cooperativa amb altres societats del món, afebleix la consciència de lluita per sobreviure... I fa oblidar que la tasca més immediata és sempre

damunt l'entorn immediat...Ho deia fa seixanta anys
, el 1940 Rovira i Virgili a la revista *Catalunya*,
de Buenos Aires:

"Els ciutadans dels pobles lliures, que
no tenen la preocupació del redreçament
de llur pàtria, són els més obligats a
treballar per les grans causes
universals, per les grans idees humanes,
mentre que els ciutadans de les nacions
oprimides senten el pes anguniós de llur
cas particular i el deure de consagrar-se
preferentment a la causa pròpia"

Per altra banda, crec jo, només amb la formació
d'una societat nova, nascuda precisament de la
transformació dels més joves de l'actual 48% d'arrel
castellano parlant en catalano parlants es decantarà
favorablement la balança . I ni dins les més benignes
circumstàncies pot garantir ningú que aquella
conversió lingüística es produirà aviat , seria un
miracle. Potser per tot el que porto exposat és
comprensible que la nostra primera batalla sigui la
de la llengua. Batalla incruenta però difícil de
menar ,perquè sense cap mena de dubte el flux
immigratori des de molt llunyanes fronteres
caracteritzarà el segle XXI

N'hi ha més de batalles ,i les forces polítiques, fins les no-nacionalistes, estan d'acord a proclamar que Catalunya rep un tracte vexatori en el terreny fiscal i en les possibilitats de desenvolupament. No ens estranyi, doncs, que, cada cop amb més freqüència i intensitat, es produeixin, amb aires que els tebis qualifiquen de descarament, protestes en aquest camp: recentment la pressió damunt tota mena d'instàncies a propòsit de les autopistes i els seus peatges se succeeixen , i darrerament s'ha desfermat ja la petició de rescat total i de gratuïtat. Oportuna o no, aquesta actitud provoca la necessitat per part de l'administració més propera i per descomptat de la més allunyada, de fer-hi atenció. Les dotacions per a moltes obres d'infraestructures són minses, no permeten una regió -en sentit de geografia social - que és dinàmica, agençar un espai apte per a dinamitzar-se més . Quan ni hi ha gasiveria hi ha silenci per part d'una administració central i centralitzada on resten encara taques i plagues d'incomprensió, i de resistència, per usar un mot allunyat de qualificacions més dures. Hi ha encara una sèrie de nusos a desfer entre administracions.

Ara: tot això són problemes reals que no fan altre que provocar irritació repetida ; ja és bo, però ens convé també establir un cos de doctrina nacionalista que ens ajudi a retenir en el nostre interior l'arrel de la ira, i ens permeti disposar d'uns arguments sòlids per a la serenor i la reflexió

en cada cas concret i d'una manera general i diària. Aixó ens ho faciliten els llibres sobre nacionalisme, sobre raons per persistir, sobre consciència de pàtria moderna, un peu al futur des de l'herència del passat i el perfil de la història.

De tractats, llibres, assaigs d'aquesta mena en tenim un gavadal, des del temps de la Renaixença i el Modernisme, des de les primeres actuacions polítiques. Però cada època en genera de nous. Avui ens ocupem del volum enllestit per Joan Maria Pujals. **Les Noves Fronteres de Catalunya.** És un llibre a mig camí de la doctrina i de la lliçó pràctica. Planteja el tema del catalanisme avui i el segle vinent, el catalanisme que a parer seu és convenient, aconsellable, enraonat i potser inevitable. De fet, conté una llarga anàlisi, que abasta cinc capítols o més, del nacionalisme i de les seves concepcions, especialment en el nostre ara ja moribund segle. Pujals s'ajuda de George Steiner per dir que el nacionalisme per a nosaltres pren la forma de "el dur desig de durar". Però aquella autoritat citada no és l'única: com a veritable assagista Pujals ha remenat una bibliografia abundosa i selecta que va dels clàssics Bentham, Renan, John Stuart Mill, als més modrns, Gaziell, Vicens-Vives, Tocqueville Lévi-Strauss Foucault, Vilar o Salvador Giner, autor del dens pròleg del volum.

Tot nacionalisme és voluntat de ser i de ser reconeguts. Una vegada existeix un Estat propi el marge de maniobra s'eixampla, però en absència de

poder polític la lluita és per aconseguir-ne quotes cada cop més satisfactòries. Per això s'explica el mecanisme del(s) pacte(s). Almirall, Torras i Bages Prat de la Riba, apareixen aquí com a referents de plantejaments diversos i graduals . Arribem després als aspectes legals, de sobirania i de cessió de sobirania, a les sobiranies compartides enfront de la simple cessió de serveis o paquets de financiació. I també al concepte, molt ben explicat, de la sobirania de la identitat, tan necessària en temps de globalitzacions.

Crec que hem de deixar que sigui l'autor qui s'expliqui: és un finíssim escriptor i orador i certifico que ens menarà , amb mots de bellesa, per camins de pàtria.